

POSTANOWIENIE

9 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 9 stycznia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa E. W. i M. W.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę, ewentualnie o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółka akcyjna w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 14 grudnia 2023 r., I ACa 1534/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz każdego z powodów tytułem kosztów postępowania kasacyjnego po 1350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Bank S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 14 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju

jurysprudencji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lutego 2023 r., I CSK 4691/22).

Natomiast uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga przy tym samodzielnego, czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęte skargą orzeczenie jest wadliwe i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2025 r., I CSK 292/25).

Według skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej, przejawiała się w:

(1) błędnym zastosowaniu przez Sąd I instancji dyspozycji art. 353¹ k.c. oraz art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank w zw. z art. 58 § 1 k.c. przez ich błędne zastosowanie, w ten sposób, że Sąd drugiej instancji przyjął, iż umowa kredytu - przed ewentualną eliminacją jej postanowień uznanych za abuzywne - jest sprzeczna z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa;

(2) błędnym ustaleniu przez Sądy orzekające w sprawie, że umowa o dewizowy kredyt mieszkaniowy / inwestorski nr [...] z 26 lutego 2008 r. łącząca powoda i pozwanego jest nieważna, podczas gdy powództwo o stwierdzenie nieważności umowy kredytu - na skutek innych przesłanek niż bezwzględna nieważność w związku z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa - winno zostać oddalone z uwagi na fakt, iż żądanie oparte o dyspozycję przepisu art. 189 k.p.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. winno być nakierowane na to, aby sąd dokonał wiążącego strony ustalenia istnienia/nieistnienia stosunku prawnego, prawa, a nie stwierdzenia nieważności całej umowy (stwierdzenie nieważności umowy nie

mieści się w ramach dyspozycji art. 189 k.p.c.) - vide wytyczne zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2022 roku, sygn. akt II CSKP 364/22 oraz w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2020 roku, sygn. akt III CZP 87/19, które to naruszenie przepisów postępowania miało istotny wpływ na wynik postępowania, albowiem Sąd orzekł w sprawie ponad żądanie pozwu;

(3) ustaleniu przez Sąd Apelacyjny, że umowa o dewizowy kredyt mieszkaniowy / inwestorski nr [...] z 26 lutego 2008 r. łącząca powoda i pozwanego jest umową kredytu denominowanego, pomimo że zarówno jej treść (w szczególności art. 3.01. ust. 1, art. 3.07. ust. 3, art. 3.09. ust. 3), jak i zgodny zamiar jej stron i cel umowy wskazują, że był to kredyt walutowy, który miał być wypłacony i spłacany w walucie obcej (CHF), a umowa nie zawierała mechanizmu denominacji. Jedynie na skutek decyzji kredytobiorcy kredyt został wypłacony i był spłacany w PLN (ponieważ to kredytobiorca wskazał w art. 3.07. ust. 2 umowy kredytu rachunek bankowy w PLN do wypłaty kredytu i to kredytobiorca spłacał kredyt z rachunku bankowego w PLN, który wskazał wart. 1.01. ust. 8 Umowy kredytu) - Umowa w swoim pierwotnym brzmieniu była Umową czysto walutową umożliwiającą wypłatę i spłatę kwoty kredytu w walucie CHF;

(4) przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że jest możliwe zastosowanie art. 385¹ § 1 k.c. i sankcji z art. 58 § 2 k.c. do całych jednostek redakcyjnych umowy kredytu dotyczących wypłaty i spłaty kredytu w PLN z pominięciem zastosowania art. 385¹ § 1 k.c. i sankcji z art. 58 § 2 k.c. do odrębnych postanowień umownych wprowadzających alternatywny mechanizm wypłaty i spłaty kredytu, a jednocześnie niezawierających żadnych mechanizmów waloryzacji czy też denominacji;

(5) zastosowaniu przez Sąd Apelacyjny art. 385¹ § 1 k.c. i sankcji z art. 58 § 2 k.c. do umowy kredytu stricte walutowego (dewizowego) niezawierającego żadnych mechanizmów waloryzacji czy też denominacji, a dodatkowo z całkowitym pominięciem wyłącznie fakultatywnego charakteru postanowień dotyczących wypłaty i spłaty kredytu w PLN, które w toku postępowania zostały uznane za abuzywne - vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2020 r., III CSK 99/18, wydany w sprawie, w której przedmiotem oceny była umowa kredytowa tożsama co do treści, z umową kredytu występującą w sprawie, oceniona przez

Sąd Najwyższy jako typowa umowa o kredyt walutowy i nie zawierająca postanowień niedozwolonych;

(6) fakcie, że Sądy orzekające w sprawie błędnie ustaliły nieważność umowy kredytu wskutek abuzywności postanowień umownych w sytuacji, gdy w przypadku uznania spornych postanowień za abuzywne:

- w konkretnym przypadku umowa może być nadal wykonywana na podstawie jej pozostałych postanowień niedotkniętych abuzywnością - stanowiących pierwotne postanowienia umowy kredytu i nie wpływających w żadnej mierze na charakter spornej umowy, jak i sposób jej realizacji na podstawie pierwotnych postanowień umowy, które istniały już w chwili jej zawierania;

- ewentualnie w przypadku uznania przez Sąd, że fakultatywne postanowienia umowne winny być zastąpione niezależnym od banku kursem waluty, czy też przepisem dyspozytywnym normy art. 358 § 2 k.c., podczas gdy postanowienia spornej umowy kredytu umożliwiające pozwanemu ustalenie tabel kursów kupna i sprzedaży walut na zasadach rynkowych w ramach uprawnień wynikających z przepisów Prawa bankowego przyznających bankowi autonomię w zakresie określania kursów walut stosowanych przezeń w rozliczeniach z klientami nie mogą zostać uznane za abuzywne, gdyż Strony wyraziły w art. 8.03. ust. 2 umowy zgodną wolę utrzymania umowy w mocy nawet w przypadku uznania któregośkolwiek postanowienia za nieważne, a nadto stanowi to bezpodstawne nadmierne ograniczenie swobody działalności gospodarczej banku, albowiem zasady ustalania kursów walut przez pozwanego są zgodne z rekomendacjami KNF dotyczącymi dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami, a nadto zasady ustalania kursu średniego przez Narodowy Bank Polski są analogiczne do zasad ustalania kursów przez pozwanego, co prowadziłoby do uznania, iż postanowienia regulujące zasady ustalania kursu średniego NBP również są abuzywne (naruszenie art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 5 ust. 2 pkt. 7, art. 111 ust. 1 pkt 4, art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe w zw. z § 2 ust. 2 Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 roku w sprawie sposobu wyliczania

i ogłaszania bieżących kursów walut obcych w zw. z art. 20 oraz 22 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku);

(7) fakcie, iż Sądy orzekające w sprawie błędnie ustaliły nieważność umowy kredytu wskutek abuzywności postanowień umownych i braku możliwości zastąpienia niedozwolonych postanowień obiektywnym (niezależnym od banku) kursem waluty, czy też przepisem dyspozytywnym art. 358 § 2 k.c., podczas gdy postanowienia spornej umowy kredytu umożliwiające pozwanemu ustalenie tabel kursów kupna i sprzedaży walut na zasadach rynkowych w ramach uprawnień wynikających z przepisów Prawa bankowego przyznających bankowi autonomię w zakresie określania kursów walut stosowanych przezeń w rozliczeniach z klientami nie mogą zostać uznane za abuzywne, gdyż strony wyraziły w art. 8.03. ust. 3 umowy zgodną wolę utrzymania umowy w mocy nawet w przypadku uznania któregośkolwiek postanowienia za nieważne, a nadto stanowi to bezpodstawne nadmierne ograniczenie swobody działalności gospodarczej banku, albowiem zasady ustalania kursów walut przez pozwanego są zgodne z rekomendacjami KNF dotyczącymi dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami, a nadto zasady ustalania kursu średniego przez Narodowy Bank Polski są analogiczne do zasad ustalania kursów przez pozwanego, co prowadziłoby do uznania, iż postanowienia regulujące zasady ustalania kursu średniego NBP również są abuzywne (naruszenie art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 5 ust. 2 pkt. 7, art. 111 ust. 1 pkt 4, art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe w zw. z § 2 ust. 2 Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 roku w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych w zw. z art. 20 oraz 22 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku);

(8) naruszeniu przez Sąd Apelacyjny art. 481 § 1 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie, skutkujące bezpodstawnym zasądzeniem odsetek ustawowych za opóźnienie, albowiem winny być one ewentualnie zasądzone od dnia wymagalności roszczenia powoda o zwrot nienależnego świadczenia - który to moment stanowi dzień złożenia przez należycie poinformowanego przez Sąd konsumenta (powoda) oświadczenia o odmowie/wyrażeniu zgody na objęcie

dobrowolnym system ochrony konsumenckiej; ewentualnie winny być one zasądzone od dnia następującego po upływie 14 dni od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu.

Poza tym, skarżący na wypadek uznania przez Sąd Najwyższy, że powyżej wskazane przesłanki przyjęcie skargi do rozpoznania nie są zasadne, wniósł na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne następujące zagadnienie prawne, wywołujące w orzecznictwie rozbieżne oceny prawne:

- 1) czy w sytuacji, w której dodatkowy mechanizm wykonania operacji związanych z umową - posiadający charakter dodatkowej w stosunku do umowy kredytu fakultatywnej usługi kantorowej wymiany walut - w oparciu o tabele kursowe banku, ma charakter fakultatywny, w ogóle może dojść do indywidualnej kontroli pod kątem abuzywności tych postanowień z zastosowaniem reżimu norm prawnych zawartych w art. 385¹ § 1 i § 2 k.c., art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13;
- 2) jaki charakter posiada wyrok Sądu w zakresie orzeczonych skutków abuzywności w postaci unieważnienia spornej umowy kredytu (konstytutywny czy deklaratoryjny) w odniesieniu do roszczeń pieniężnych o zwrot nienależnych świadczeń, a w konsekwencji, kiedy powstaje obowiązek rozliczeń stron w związku z unieważnieniem funkcjonującej dotąd umowy kredytu, tzn. kiedy roszczenia restytucyjne stron przedmiotowej umowy - zarówno banku, jak i kredytobiorcy, stają się wymagalne oraz czy wymagalność nienależnych świadczeń może powstać przed momentem prawomocnego stwierdzenia przez Sąd nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu?
- 3) czy wprowadzenie do umowy kredytu udzielonego w walucie obcej dodatkowego, fakultatywnego mechanizmu wykonania operacji związanych z umową - posiadającego charakter dodatkowej w stosunku do umowy kredytu fakultatywnej usługi kantorowej wymiany walut w oparciu o tabele kursowe banku wyłącza walutowy charakter umowy kredytu?

Podniesione przez autora skargi kasacyjnej kwestie, w ramach istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, koncentrują się wokół problemu dotyczącego abuzywności postanowień umowy i skutków tej abuzywności, które były w ostatnim czasie przedmiotem

licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. SN w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22; w uchwale z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22, OSNC 2022, nr 11, poz. 109, i w wyrokach: z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 54; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22; z 9 grudnia 2022 r., II CSKP 1262/22; z 3 marca 2022 r., II CSKP 520/22; z 23 marca 2022 r., II CSKP 532/22; z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 656/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 52; z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 676/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22; z 20 maja 2022 r., II CSKP 713/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 1104/22; z 18 sierpnia 2022 r., II CSKP 387/22; z 20 maja 2022 r., II CSKP 403/22; z 23 czerwca 2022 r., II CSKP 487/22; z 26 kwietnia 2022 r., II CSKP 550/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 674/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 711/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 792/22; z 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22; z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 883/22; z 20 maja 2022 r., II CSKP 943/22; z 8 września 2022 r., II CSKP 1094/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 53; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 875/22; z 7 lutego 2023 r., II CSKP 1334/22; z 22 lutego 2023 r., II CSKP 1442/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 483/22; z 28 lutego 2023 r., II CSKP 1440/22; z 17 marca 2023 r., II CSKP 924/22; z 6 czerwca 2023 r., II CSKP 1159/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 272/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 454/22; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 1200/22; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22; z 31 marca 2023 r., II CSKP 1052/22; z 31 marca 2023 r., II CSKP 775/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 23 maja 2023 r., II CSKP 973/22; z 30 maja 2023 r., II CSKP 1536/22; z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1461/22; z 18 października 2023 r., II CSKP 1722/22, i z 27 marca 2024 r., II CSKP 1258/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że postanowienia umowy (regulaminu) określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej mają charakter

niedozwolonych postanowień umownych (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 2czerwca 2021 r., I CSKP 55/21). Wyjaśniono, że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną. Nie budzi też wątpliwości, że stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną. (zob. np. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. - zasada prawna - III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56; uchwała Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, nr 6, poz. 40; postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 41/20,; wyroki TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.).

Niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywnej innym postanowieniem. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., I CSK 2314/22 i wskazane tam orzeczenia, postanowienie Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., I CSK 3614/22).

Ponadto w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 Sąd Najwyższy jednoznacznie przesądził, że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Natomiast w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej

w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Poza tym, w w/w uchwale Sąd Najwyższy przyjął, że konsument może złożyć oświadczenie o braku woli potwierdzenia niedozwolonego postanowienia, co spowoduje trwałą bezskuteczność zarówno tego postanowienia, jak i całej umowy, jeżeli nie może ona wiązać bez tego postanowienia. Od tej chwili przedsiębiorca uprawniony będzie do żądania zwrotu świadczeń, które spełnił, z czym wiąże się również rozpoczęcie biegu przedawnienia.

Sąd Najwyższy uznał jednak, że stanowisko przyjęte w uchwale Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, wymaga korekty, jeżeli chodzi o kryteria, którym powinno odpowiadać oświadczenie o braku woli związania postanowieniem niedozwolonym. Sąd Najwyższy określił te wymagania w bardzo rygorystyczny sposób, zwłaszcza w odniesieniu do informacji, z którymi powinien zapoznać się konsument przed jego złożeniem. Stanowisko takie powodowane było troską o interes konsumenta, który – składając wymienione oświadczenie – traci możliwość potwierdzenia postanowienia (umowy). W praktyce jednak postawienie tak daleko idących wymagań, które stosunkowo często rozumiane były nawet bardziej restrykcyjnie, niż rzeczywiście wynikało to z przywołanej uchwały, działało na niekorzyść samych konsumentów.

Przyjmuje się bowiem nie tylko, że wraz ze złożeniem wspomnianego oświadczenia rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy o zwrot świadczeń spełnionych na mocy niewiążącej umowy kredytu, ale również, że oświadczenie to warunkuje wymagalność roszczeń konsumenta o zwrot świadczeń, które sam spełnił, a tym samym możliwość żądania przez niego odsetek za opóźnienie. Wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 7 grudnia 2023 r., C-140/22, oraz z 14 grudnia 2023 r., C-28/22, stanowią reakcję na niekorzystne dla konsumentów skutki zbyt rygorystycznego podejścia do warunków, jakie musi spełnić oświadczenie konsumenta co do braku woli związania niedozwolonym postanowieniem.

Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Cywilnej stanął na stanowisku, że oświadczenie, o którym mowa wyżej, nie wymaga dla swojej skuteczności żadnej formy szczególnej, sformułowania go w określony sposób ani złożenia w jakichś określonych okolicznościach, a w szczególności przed sądem. Wystarczające w tej

mierze jest spełnienie wymagań sformułowanych przez ustawodawcę w art. 60 k.c. w stosunku do wszystkich oświadczeń woli, zgodnie z którym z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny.

Również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjmuje, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie wypełnianiu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie w przypadku, gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Zdaniem Trybunału jest tak zwłaszcza wówczas, gdy unieważnienie tych klauzul doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty. W konsekwencji art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, iż ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (zob. wyrok TSUE z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, pkt 44 i 45; zob. też wyrok SN z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/19).

Jednocześnie należy podkreślić, że w judykaturze Sądu Najwyższego obecnie dominuje pogląd, iż zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule, a zatem także klauzule zamieszczone we wzorcach umownych kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy (zob. np. wyroki SN z dnia: 4 kwietnia 2019 r., III CSK

159/17; 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20; 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21). W orzecznictwie TSUE również podkreśla się, że za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. UE L nr 95, s. 29; dalej: dyrektywa 93/13) należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (por. wyroki TSUE z dnia: 30 kwietnia 2014 r. w sprawie C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; 26 lutego 2015 r. w sprawie C-143/13, Matei, pkt 54; 23 kwietnia 2015 r. w sprawie C-96/14, Van Hove, pkt 33; 20 września 2017 r. w sprawie C-186/16, Andriuc i in., pkt 35). Za takie uznawane są m.in. postanowienia (określane niekiedy jako „klauzule ryzyka walutowego”), które wiążą się z obciążeniem kredytobiorcy – konsumenta ryzykiem zmiany kursu waluty i związanym z tym ryzykiem zwiększenia kosztu kredytu (zob. wyroki TSUE z dnia: 20 września 2017 r. w sprawie C-186/16, Andriuc i in., pkt 37; 20 września 2018 r. w sprawie C-51/17, OTP Bank i OTP Faktoring, pkt 68; 14 marca 2019 r. w sprawie C-118/17, Dunai, pkt 48; 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, Dziubak, pkt 44).

Odnosząc się zaś do drugiej z przytoczonych przez skarżącego podstaw oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, należy wskazać, że wprawdzie art. 189 k.p.c. jest podstawą żądania ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego, to jednak nieważność umowy jest przesłanką ustalenia takiego nieistnienia. W praktyce orzeczniczej przyjęło się orzekanie o ważności umowy rozumianej jako skrótowe określenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego mającego powstać na mocy spornej umowy. Przy tym dopóki nieważna umowa nie zostanie wykonana w całości lub z innych przyczyn nie przestanie wiązać, strona umowy ma interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku kredytu, tj. nieważności umowy kreującej ten stosunek, niezależnie od roszczeń powstałych w związku z wykonaną częścią umowy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2025 r., I CSK 2588/24).

Co się zaś tyczy twierdzeń skarżącego o „czysto walutowym” charakterze przedmiotowego kredytu, należy podzielić stanowisko Sądu drugiej instancji, który

na str. 17-21 uzasadnienia w sposób kompletny i w pełni przekonujący wykazał, że sporna umowa nie dotyczyła kredytu walutowego, lecz kredytu denominowanego w walucie obcej w postaci CHF.

Powtarzanie argumentacji w tym zakresie jest zbędne.

Konkludując, należy uznać, że kwestie podniesione przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały już wyczerpująco wyjaśnione w orzecznictwie SN i TSUE i obecnie nie wymagają dalszej analizy. Ponadto twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, w świetle przywołanego wyżej orzecznictwa, nie zasługują na aprobatę.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

M.L.

[a.ł]

Krzysztof Wesółowski